

ספרות עברית וכללית

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון:	שירה (שירים מן המחצית השנייה של המאה ה-20 בנושא "זהויות")	—	(25x1)	—	25 נקודות
פרק שני:	דרמה	—	(40x1)	—	40 נקודות
פרק שלישי:	ספרי קריאה	—	(35x1)	—	35 נקודות
	סה"כ	—		—	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תכנית הלימודים מצורפת.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
- (2) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.
- (3) שים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת
פרק ראשון – שירה
שירים מן המחצית השנייה של המאה ה-20 בנושא "זהויות"
(25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-4.

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרינו.

שיר פטריוטי / רוני סומק

אָנִי עִירָאקִי-פִּיגִימָה, אֲשֶׁתִּי רוֹמְנִיָּה
וְהֵבֵת שְׁלֵנוּ הִיא הַגֵּנֵב מִבְּגָדָאד.
אָמָא שְׁלִי מִמְשִׁיכָה לְהִרְתִּיחַ אֶת הַפֶּרֶת וְהַחֲדָקֵל,
אָחוֹתִי לְמִדָּה לְחֶכֶן פִּירוּשְׁקִי מֵאִמּוֹ הָרוֹסְיָה
שֶׁל בַּעֲלָהּ.
הַחֶבֶר שְׁלֵנוּ, מְרוֹקוֹ-סִפִּין, תּוֹקֵעַ מִזֵּלֶג
מִפְּלָדָה אֲנִגְלִית בְּדָג שְׁנוֹלֵד בְּחוּפֵי נוֹרְבֵּגְיָה.
כִּלְנוּ פּוֹעֲלִים מְפֻטָּרִים שֶׁהוֹרְדוּ מִפְּגוּמֵי הַמְּגֻדָּל
שֶׁרְצִינוּ לְבָנוֹת בְּבִבֵּל.
כִּלְנוּ חֲנִיתוֹת חֲלָדוֹת שֶׁדוֹן קִישׁוֹט הָעֵיף
עַל טַחְנוֹת הָרוּחַ.
כִּלְנוּ עֵדוֹן יוֹרִים בְּכוֹכְבֵּים מְסֻנְוֵרֵי עֵינֵים
רְגַע לִפְנֵי שְׁהֵם נִבְלָעִים
בְּשִׁבִיל הַחֶלֶב.

רוני סומק אמר על שיר זה: הכותרת "שיר פטריוטי" היא כותרת אירונית, והשיר הוא כנראה לא הטקסט שיגידו מדליקי המשואות ביום העצמאות "לתפארת מדינת ישראל".
האם אתה מסכים עם דברים אלה? נמק והדגם את דבריך על פי השיר כולו.

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הדיברות / נידאא ח'ורי

הכל בנגוד
אמא אל תלדי אותי
אל תלדי אותי זכר
הזכרים בארצי בני עקדה
יורדים למעמקי השכול
עולים לגבעה
אל תלדי אותי אמי
אל תלדי
ואם בכל זאת תרצי
הולדיני בת
לפחות
אחיה איכשהו
ככל הנגזרות
ממין נקבה
אהיה
אשה, משרתת, שפחה אולי
עלמה עמלה,
לא משנה מה
העקר הולדיני
לא זכר.

בשיר זה המשוררת מביעה מחאה.

הסבר מחאה זו, והדגם שניים מן האמצעים הרטוריים המסייעים לביטוייה.

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

דברי רקע ראשוניים / ארז ביטון

אמי אמי

מכפר השיחים הירקים בירק אחר.
מקן הצפרים המחליבות חלב מתוק מכל מתוק,
מערש זמירי אלף לילה ועוד לילה.

אמי אמי

שהרחיקה רעות
באצבעות צרדות
בהלקאות חזה
ובשם כל האמהות.

אבי אבי

אשר עסק בעולמות
אשר קדש שבתות בעראק נקי
אשר היה בקי מאין כמוהו
בהלכות בית כנסת.

אני אני

שהרחקתי עצמי
הרחק אל תוף לבי
שכשהכל היו ישנים
הייתי משגן
הרחק אל תוף לבי
מסות קטנות של בך
ביהודית
מרוקאית.

אילו היבטים של הנושא "זהויות" באים לידי ביטוי בשיר? הסבר והדגם את דבריך.

בתשובתך הסבר שני אמצעים רטוריים התורמים לעיצובם.

4. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁלִּפְנֵי / יהודה עמיחי

כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁלִּפְנֵי תִרְמוּ אוֹתִי
קִמְעָה קִמְעָה כְּדֵי שְׂאוּקָם כְּאֵן בִּירוּשָׁלַיִם
בְּבֵת אַחַת, כְּמוֹ בֵּית־תְּפִלָּה אוֹ מוֹסֵד צְדָקָה.
זֶה מְחַיֵּב. שְׁמִי הוּא שֵׁם תּוֹרְמִי.
זֶה מְחַיֵּב.

אֲנִי מֵתְקַרֵּב לְגִיל מוֹת אָבִי.
צוֹאֲתִי מִטְּלֵאת בְּהֶרְבֵּה טְלָאִים,
אֲנִי צָרִיךְ לְשִׁנּוֹת אֶת חַיֵּי וְאֶת מוֹתִי
יוֹם יוֹם כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת כָּל הַנְּבוּאוֹת
שֶׁנִּבְּאוּ אוֹתִי. שְׁלֵא יִהְיוּ שְׁקֵר.
זֶה מְחַיֵּב.

עֵבְרַתִּי אֶת שְׁנַת הָאֲרֻכָּעִים. יֵשׁ
מִשְׁרוֹת שְׁבָהֶן לֹא יִקְבְּלוּ אוֹתִי
בְּשֵׁל כֶּף. אֱלוֹ הֵייתִי בְּאוֹשְׁוִיז,
לֹא הָיוּ שׁוֹלְחִים אוֹתִי לְעֵבֶד,
הָיוּ שׁוֹרְפִים אוֹתִי מִיָּד.
זֶה מְחַיֵּב.

השיר מבטא את עול האחריות והמחויבות שהטילו על המשורר "כל הדורות" שלפניו.

מהי המחויבות המוטלת על המשורר?

הסבר את היחס של המשורר למחויבות זו. הדגם את דבריך.

פרק שני – דרמה (40 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, עליך לענות על אחת מן השאלות 5-10 (40 נקודות).

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"

5. חולשות אנושיות ותכונות אנושיות נעלות מאפיינות את הגיבור הטרגי. הסבר והדגם קביעה זו על פי דמותו של הגיבור הטרגי בטרגדיה של סופוקלס שלמדת.

6. סיום הטרגדיה מביא לאישור מחדש של ערכים ומשיב את האיזון שהופר. הסבר והדגם קביעה זו על פי הטרגדיה של סופוקלס שלמדת.

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומאו ויוליה"

7. רגשות ויצרים של הדמות המרכזית מניעים את העלילה בטרגדיות של שקספיר. הסבר והדגם קביעה זו על פי הטרגדיה שלמדת.

8. לפער בין ידיעה ובין מראית עין והעמדת פנים יש תפקיד חשוב בטרגדיות של שקספיר. תאר פער זה בטרגדיה של שקספיר שלמדת, והסבר את תרומתו לבניית משמעות הטרגדיה.

/המשך בעמוד 7/

מחזה מודרני (מהמאה ה-19 אַן מהמאה ה-20)

9. השאיפה לכוון, לשליטה או להגשמה עצמית מניעה את העלילה של מחזות רבים. הסבר והדגם קביעה זו על פי אחד מן המחזות המודרניים שלמדת. בתשובתך כתוב על שאיפה אחת כזאת.
10. מקום ההתרחשות, אביזרי הבמה והתפאורה תורמים לבניית משמעות המחזה. בחר בשניים מהם, תאר אותם, והסבר את תרומתם לבניית משמעות המחזה המודרני שלמדת.

פרק שלישי – ספרי קריאה (35 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על אחת מן השאלות 11-13 (35 נקודות).

- ענה על אחת מן השאלות 11-13.
11. "מישהו לרוץ אתו" / דויד גרוסמן
המסע הפיזי של אסף בחיפושיו אחר תמר הוא גם מסע נפשי של גילוי עצמי והתבגרות. הסבר והדגם קביעה זו על פי עלילת הרומאן "מישהו לרוץ אתו".
12. "הירח ירוק בוואדי" / דודו בוסי
הוויי החיים והדמויות במסעדה של אביו של מוסא משקפים את החיים בשכונה כולה. הסבר והדגם קביעה זו.
- שים לב: על שאלה 13 אפשר לענות רק על פי אחד מן הרומאנים ברשימה שלפניך.
13. "חיי פיי" / יאן מרטל, "רודף העפיפונים" / חאלד חוסייני, "משחקי הרעב" / סוזן מארי קולינס, "נער החידות ממובביי" / ויקאס סווארופ
תאר אירוע מרכזי בספר הקריאה שקראת, והסבר את תפקידו בעלילה.

בהצלחה!